

Osakuva Jacob Forssin kartasta 1832, Laivaväylä Marjanie-mestä Toppilaan. Oulunsalon niemi alimpana, sen pohjois-rannalla piste, Varjakan talo (kuvassa katollaan). Oik. ylh.

Toppilan-, Hieta- ja Mustasaari, niistä oikealle Rommakko. Noin suurin piirtein. — Raahen museo.

□ Varjakka kaikinensa on aina kiinnostanut minua, sillä nimimerkkini takana oleva veronmaksaja on saanut viettää melkein kaikki kesänsä Varjakannokalla. Varjakan kesäläiset "tiloineen" ovat kaikki nuoria tulokkaita Oulunsalon Varjakan ja Varjakoiden asuttajina. Naapuritontti, josta koko iäni olen kuullut käytettävän nimitystä Vanha Varjakka, on ollut asuttu jo ammoisista ajoista.

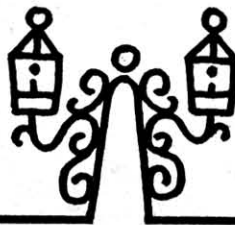
□ Vanha Varjakka tarkoittaa nykyisin kartanomaista rakennusryhmää Varjakannokan pohjoisrannalla, kolmiportainen osittain kaksikerroksinen punainen päärakennus rantaviivan suuntaisena, n. puoli kilometriä niemennokan satamasta itäkaakkoon. Näkyy tiheään haavikon takia merelle vain syksyin, talvin. Yli 200 vuoden takaisessa Wacklinin merikartassa sille paikalle on merkitty suurehko rakennus, selvästikin merimerkki.

□ Verotila tästä tilasta näyttää tulleen 1807, kirjoissa nimellä Warjacka RNo 34. (Kaltio 6/1980). Olen lisäksi kauan tiennyt, että tämän Varjakan rakennuksissa aikoinaan toimi pahantapaisten poikien kasvatustila, jonka rakennukset paloivat 1880.

Sen jälkeen se oli autiona vuosisadanvaihteeseen, jolloin Vähä-Varjakan (Vähä Warjacka) eli saaren, myynyt merikapteeni Georg (jori) Franzén rakennutti palotontilleen ny-

Oulu-lehti 8.11.1987

Panu

Warjacka 1832

kyiset rakennukset.

□ Sadan vuoden takaisista Varjakan tilan rakennuksista ei ole säilynyt kuvia. Niinpä peräti riemastuin, kun Raahen mainiossa laivanäyttelyssä Hiio-hoi syys-kesällä törmäsin kauniiseen karttaan, johon kesänaapurini talon paikalle oli maalattu punainen talo. Se ei ole ainakaan suurempi kuin pikkusormen kynsi, mutta on pahan vain piirretty ja väritetty niin tarkkaan, että sitä voi vielä kartasta otetusta valokuvassa suurennuslasin avulla katsella kuin talonkuvaa ainakin.

□ Tietenkään näin pieni kuva ei voine olla realistinen, mutta toisaalta saattaa ollakin. Kuvattuna on tyypillinen pohjois-pohjalainen maalaistalo, merenpuoleisella pitkällä sivulla ainakin viisi ikkunaa, päädyssä yksi ja sen yläpuolella vintinikkuna. Iso piippukin on merkitty. Väri tavoittelee selvästi punamullan väriä. Katto on tumma, paanukat tai vanhe pärekatto.

□ Ehkäpä olen ainoa, jota tämä talonkuva puhuttelee! Mutta onhan kysymyksessä elinikäisen kesärantani vanhin. Sain tiedot kartasta Raahen museon intendentiltä Aulis Forssilta ja lähetän tässä painomusteen tuoreet kiitokset ja onnittelet Raahen museolle, Suomen vanhimmalle museolle, joka juuri nyt, 8.11.1987, viettää 125-vuotisjuhlaansa ja on valtakunnallisen huomion kohteena.

□ Forss kertoo, että kysymyksessä on Jacob Forssin laatima kartta Oulun lähivesistä (Salonselästä), johon on merkitty laivaväylä Marjanie-mestä Toppilaan.

Forss ei suotta kehu karttaa kauniiksi ja haaveile sen uusinapainoksesta. Mustavalkoinen kuvamme ei tee sille oikeutta. Kuva on originaalista vuodelta 1832. Se löytyi Raahen museon "kätköistä" talvela, kun he ryhtyivät inventoimaan laivanäyttelynsä tulevaa esineistöä. Ensimmäisen kerran kartta on painettu vas-

ta 1849.

□ Minäpä satun tietämään, keitä tässä punaisessa tuvassa asui! Musiikin ja vanhan Oulun ystävät muistanevat, että Pohjois-Pohjanmaan Museoyhdistys 1980 julkisti "uuden" oululaissäveltäjän nimeltä Johan Julin. Oli löytynyt vuodelta 1829 nuottikirja, joka oli kuulunut tuntemattomalle Johan Julinille. Historioitsijoille olivat tuttuja vain apteekkarit Julin.

Tämän Julinin nuottikirjasta sovitti Martti Tiainen 10 kappaletta, joista PPMY julkaisi levyn Musiikkia Vanhassa Oulussa (kääntöpuolella 9 vanhaa tanssia Johan Lemanin nuottikirjasta).

□ Onnelan Samulin selvitettyä, kuka, mistä ja milloin tullut tämä tanssittaja Julin oli selvisi sitten, että Julin 1834 muutti Oulusta Oulunsaloon, jossa toimi Warjacka RNo 34:n talonvartijana (gårds-vakt). Henkikirjaan hänet oli merkitty ent. muusikoksi. Täällä hän kuoli vanhanapoikana 1846. Taloa isännöi silloin Jaakko Eerikinpoika vaimonsa kanssa ja asui siinä lisäksi renki ja itsellisperhe.

□ Tämä punamultainen talo se siis paloi 1880. Vanha Warjacka kohosi siihen 1900. Franzénin aikaa sesurasi sitten sahan aika, sitten Oulu-yhtiön aika ja nyt on Varjakoissa isäntänä itse Oulunsalon kunta. Kohta kuullaan, mitä nyt sävelletään!